

Ekonomika III. ročník

004_Potřeby, vzácnost, čas

Zákon vzácnosti a zákon ekonomie času

- **Zákon vzácnosti** = co nemůžeme mít **kdykoliv a v jakémkoliv množství** je pro nás vzácné.
- Vzácné (omezené) jsou:
 - **přírodní zdroje,**
 - **produkty lidské práce** (statky, služby)
 - **čas**
- S vzácnými věcmi musíme **nakládat ekonomicky.**
- Od vzácnosti se odvíjí **princip vlastnických vztahů** – **nedostatkové věci je třeba rozdělit konkrétním lidem** („kámen úrazu“).
- **Vzácnost (omezenost) přírodních zdrojů je relativní** – je dána **(ne)schopností lidí se k nim dostat** (např. mimo Zemi je mnoho hojných zdrojů surovin, ale jak je získat).

- ***Firma Planetary Resources (založena 2010) hodlá vyvinout technologie, díky nimž by bylo možné **ovlivňovat dráhu planetek. Hlavním cílem společnosti je těžba drahých kovů, které jsou na Zemi velmi vzácné.*****
- *Jejími zakladateli a akcionáři jsou lidé např. z Google (K. Ram Shriram, Larry Page a Eric Schmidt), režisér James Cameron či bývalá klíčová osoba Microsoftu Charles Simonyi.*

- S růstem počtu obyvatel a délky jejich života **se zvětšuje časová kapacita lidstva – přesto je čas limitujícím faktorem.**
- **Zákon ekonomie času = lidé musí šetřit svůj čas, zvyšovat produktivitu práce, v kratším čase dosáhnout stejné produkce nebo ve stejném čase vyšší produkce.**
- Díky schopnosti uchovávat poznatky **máme vlastně k dispozici čas minulých generací.**
- S rostoucí produktivitou práce **vznikl prostor pro tzv. volný čas.**

- **Volný čas je nutný pro regeneraci sil (v nezbytné míře).**
- Zejména **ve vyspělých zemích volného času přibývá** a ten **začíná převažovat nad časem pracovním.**
- **Zdánlivě to je příznivý stav, ale má i svá rizika = představte si situaci člověka, který má mnoho volného času (nezaměstnaný), ale už ne dost finančních prostředků, aby ho mohl zajímavě strávit a ke všemu není aktivní a sám se nezabaví ... hrozí jednotvárnost, nuda, rodinné konflikty, ohrožení psychického zdraví, zkrácení věku dožití ...**
- **Co s volným časem = dnes velké téma pro psychology a sociology.**

Většina našich předků si mohla nudu sotva dovolit.

Teorie potřeb

- **Potřeba je pociťovaný nedostatek.**
- **Potřeby jedince jsou různorodé a v principu nekonečné.**
- **Právo na svobodné rozhodování o svých potřebách patří mezi základní lidská práva – ale pozor ...**
- **Některé potřeby jednotlivce mohou být uspokojovány na úkor ostatních** – zde zasahuje společnost formou pravidel, zákonů.
- **Snahou státu může být nepřímo ovlivňovat potřeby a chování jednotlivců** (např. spotřební daň na tabák a alkohol).

- **Potřeby jsou zdrojem motivace k jejich naplnění – roli motivace je věnována zvláštní pozornost v marketingu a managementu.**
- **Potřeby dělíme na:**
 - **hmotné:** jíst, bydlet, oblékat se
 - **nehmotné:** potřeba přátelství, svobody, kulturního zážitku
- **Potřeby uspokojujeme pomocí statků a služeb tím, že je spotřebováváme.**

- **Statky** rozeznáváme:
 - **hmotné**: jídlo, byt, oblečení, kniha
 - **nehmotné**: vlastnosti, dovednosti, znalosti

- **Mnohem důležitější je členění na:**
 - **statky volné** = nemusíme za ně poskytnout protihodnotu: slunce, vzduch, déšť
 - **statky ekonomické** = k jejich získání je nutné vynaložit úsilí, např. nové boty

- **Většina statků** jimiž uspokojujeme své potřeby **jsou statky ekonomické** – **to nás nutí k práci**, abychom tento statek přímo vytvořili nebo získali prostředky za něž jej získáme.

- **Služby = cizí činnosti, které uspokojují naše potřeby:**
 - **služby věcné:** oprava obuvi, vymalování bytu, oprava auta, údržba zahrady
 - **služby osobní:** působí přímo na konkrétní osobu - léčení pacienta lékařem, úprava účesu kadeřníkem

Otázky:

1. Formulujte zákon vzácnosti.
2. Co je pro lidstvo obecně vzácné – vyjmenujte?
3. Jaké jsou důsledky zákona vzácnosti?
4. V čem spočívá vzácnost přírodních zdrojů?
5. V čem spočívá růst produktivity práce?
6. Na čem závisí časová kapacita lidstva?
7. Jaký je vztah produktivity práce a množství volného času?
8. Co nám umožňuje využívat čas minulých generací?
9. Existují v souvislosti s přibýváním volného času nějaká rizika?
10. Definujte pojem potřeba.
11. Má jednotlivec právo zcela svobodně rozhodovat o svých potřebách – vysvětlete.
12. Uveďte příklad ovlivňování potřeb jednotlivců státem.
13. Hmotné potřeby.
14. Nehmotné potřeby.
15. Čím lze potřeby uspokojovat?
16. Vysvětlete rozdíl mezi statky volnými a ekonomickými.
17. Jak získáváme ekonomické (vzácné statky)?
18. Co jsou to služby?
19. Proveďte rozdělení služeb a uveďte příklady.

Zdroje:

- Švarcová, J. a kol. Ekonomie – stručný přehled, 2012/2013. Zlín, CEED 2011
- Holman R., Pospíchalová D., Úvod do ekonomie pro střední školy. Praha, C. H. Beck 2012
- <http://www.planetaryresources.com/>
- http://www.zasada.cz/modules/tableadmin2/external/imageext_new.php?modal=true&image=WG9%2BY3N%2BNDYuanBnfmdhbGVyaWV%2Bb2JyYXpla19jb3VudGVyfjgwfmdbhGVyaWV%2BMX41M35vWQ%3D%3D&width=640&height=394